

PROGRESUL

Abonamentul :

pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae social-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Sărbătoarea Casinei Române din Oravița.

Duminecă la 24 c. n. s'a oficiat dezvălirea tablourilor celor patru cărturari români ai ținutului nostru românesc: *Dr. Dimitrie Hațeganu, Simeon Manguiuca, Dr. Aurel Maniu și inv. Iosif Novac.* O sărbătoare rară în felul ei. Celce a născocit-o, a născocit-o; nu mai relevăm pribegia paternității acestei idei, care tot idee frumoasă rămîne și la părinții ei adoptivi.

Festivitatea s'a nceput cu un mare parastas în biserică, ear în localul Casinei, în fața unui public număros, s'au pronunțat discursuri din partea fruntașilor noștri *Ilie Trăilă și Ion Micu Roșu*, cari fiind în măsură a cunoaște bine viața și meritele Decedaților, prin vorbe mari și înălțătoare, ne-au arătat cu degetul potecile bătucite de acești vecinic trăitori înaintași ai noștri, îndemnindu-ne a călca în urmele lor.

Discursul d-nului *Ilie Trăilă*, ilustrat cu date istorice, în care se reoglindează întreaga epocă de zbucium a bătrînilor noștri, îl vom da întreg în foioșară, ear din cuvîntarea instructivă, cu încheieri pătrunzătoare, a d-nului

I. M. Roșu publicăm la locul acesta următoarele:

Iubiți Ascultători,

Natura e foarte avară, zgîrcită cum îi zicem noi, în crearea geniilor mari. Într'un veac abia sloboade cite unul-două. Bogățiile, misteriiile ei, natura și-le ține în secret. Chiar și geniilor mari și-le deschide treptat.

Agerimea, puterea profundă a genialității, e ca ochiul de vultur, ce pătrunde dela înălțime până la adîncime; e ca zborul lui — măestoasă; e ca fulgerul — pătrunzătoare; e ca roua — recoritoare. Străbate văzduhul și culege corale de pe fundul mării. Geniul, ca auguriu din vechime, prevestește — ca din Olimp, viitorul omenirii. El vede pre însuși Dumnezeu.

Patria lui n'are graniți, n'are bariere. Întreg universul e al lui; și el: al omenirii întregi. Mormîntul lui e maosoleul tuturor popoarelor. Trăește în pînă și în inima omenirii — și după ce moare. E un solitar, mai scump decît diamantul. Oamenii mari, solitari de felul acesta, am avut și noi Români. Ei trăesc și astăzi: Mureșanu, Șaguna, Baritiu, Cipariu, Hașdeu și întregul nostru stat major intelectual, cari ne-au pregătit treptele progresului, sint nemuritori.

În acest stat major înșiruiam noi Bănățenii și pre Decedații noștri, ale căror tablouri le dezvălim astăzi. Faptele lor vor străluci vecinic.

Albia Carașului e mîndră de memoria lor. Au împodobit cîmpia neamului nostru. Ne-au sădit în suflet simțul de alipire, iubirea de frate.

Unul dintre ei a început cu „az-buchi“ și a sfîrșit văzîndu-și pe mulți școlari ai săi cu studiu academic. Numele legendar al bătrînului meșter Novac și tineri și bătrîni îl vor pomeni cu cinste și cu pietate.

Altul din acest mînunchi e jurisprudentul vestit, omul nobleții, apărător sever al bietului țaran. Puritanismul, dragostea de neam și vastele lui cunoștințe, jertfa și munca, l-au ridicat la treapta de conducător al acestui ținut românesc. Pe Hațeganu, căruia inteligența noastră, cu Trăilă în frunte, îi datorește mult, Oravița nu-l va uita nicicînd.

Al treilea dintre scumpii noștri Decedați, e figura măreață a *D-nului — public*, cum îl numiau țărani noștri pre falnicul stejar *Dr. Aurel Maniu*, ear al patrulea, din acest cortegiu, e badea Simeon, vestitul avocat și literat *Manguiuca*. Panegericul rostit la înmormîntarea lor, tipărit în broșură, ce se va împărți între membrii Casinei, cuprinde detaliul faptelor mari și vrednicia lor, ce o sărbătorim astăzi. Decî să-mi fie permis a-i chema înaintea sufletelor noastre (*Urmează citirea „Din infern“* ce o publicăm sub linie. Red).

Iubiților Ascultători,

Neamul care își cinstește fruntașii, pe sine se cinstește. Generația, care apucă pe

Foiță originală.

Din infern.

(Alegorie de Simeon Manguiuca, prelucrată în proză rimată de I. M. Roșu).

Cunosc o împărăție, unde nu-s izvoare, nici fir de earbă verde, nici codri verzi măreți. E iadul în urgie! În ușă îi stă minciuna, cu ura, viclenia, lipite într'un trunchi. Și apoi fățaria, cu sora-i lăcomia! stau toate într'un mînunchi.

Mintea — au alungat-o, preste prag au dat-o: n'au lipsă de ea! Ce are să și turbe, să nepăciuiască sloata — aceia rece — gloata omenească? Doar' planeta noastră e veche din cer; noi nici nu cunoaștem și alte plăceri, decît desfrîu în toate așa sintem create. Un trust noi am făcut, coalire veche, nectarul care-l soarbem, el n'are nici părăche. Decî ce-avem de temut?

La jocurile noastre, nu iau cu toții parte, în vestminte scumpe, cu fraudă făcute, nu-i mai poți desparte?

Vița-ne străbună, roiu n'belșugare și cu mult noroc, n'avem ca să trecem prin lumina mare, ca cîntea prin foc!

Clopotele n' dungă de le-ați trage toate, d'odată să frîngeți gloata noastră în roate, nouă nu ne pasă, avem noi fiare crude, sălbatică vinjoase, de singe sătoase cu noi sint acasă.

Și dac'ar voi mintea, a noastră perzare, chiar

prin sugrumare, noi nu desperăm, căci aliații noștri, corbiți toți și vermiți noi îi deșteptăm!

Leacul de cucută, earba cea cornută, o purtăm la briu, ear maica voastră sfîntă, crezul ce v'alintă, nu poate pune friu.

După noi pîtopul, e parola noastră, vom cadea ca snopul; lumea nu-i a voastră!

Soarele resare, maistos despica ceața întunecată, preste văi și culme dreptate să facă.

Minciuna s'ascunde iadul se inchide și ura amurte de soarele blind, dreptatea învinge, cu mîna atinge — cîntarui cel sfînt...

Epigrame.

*M'a apărat un avocat
Cu-așa oratorie n'cîi
Tot publicul l-a aplaudat;
Și judele l-a admirat.
Pe urmă el m'a strîns de — git.*

*Cunosc un preot într'un sat
Vestit „Român adevărat“.
Din zi și noapte n'o mai curmă
De-a trage pelea de pe — turmă.*

*Prea bunul Dumnezeu ferească-l
Copilul meu! nu vreau să fie
Nici preot, avocat, nici dascăl,
Ci numai om de omenie.*

Don Ramiro

Evoluția și creațiunea

de

Dr. M. Vladimirescu.

O altă învățătură greșită a creațiunii e și altruismul unilateral!

„Și vă spun vouă, să nu păcătuiți în contra celui rău; și dacă cineva te lovește în obrazul drept, întinde-ți și obrazul stîng! și cine vrea să-ți ia cămașa, aceluia dă-i și sumanul (Mat. cap 5, 50-42 etc.)

Înadevăr ce frumoasă filozofie a vieții; ce sfaturi bune. Altruism până la nemurire. Cită lăpădare de sine. Urmeze-l cine poate!

Deci nu am primi și noi mărturisirea despre altruismul și pseudohumanismul, vestit în minunata poezie a lui Bodenstedt:

„Ich liebe die mich lieben,
Und hasse die mich hassen —
So hab' ich stets getrieben,
Und will davon nicht wissen.

Dem Mann von Kraft und Muthe
Gilt dieses als das Rechte:
Das Gute für das Gute,
Das Schlechte für das Schlechte!

Man liebt was gut um wacker,
Man kos't der Schönheit Wange,
Man pflegt die Saat im Acker —
Doch man zertritt die Schlange!

(Mirza-Schaffy).

urmele mai marilor acestora, își manifestă valoarea.

Spoiala cea de dinafară nu impune. Oțelul prin foc devine talpă durabilă. Prin muncă cinstită, prin fapte de noblețe, rămâne omul viu și după moarte. Nu capele cu turnuri, nici criptele scumpe, nici crucile de marmoră; toate acestea nu înlocuiesc vrednicia; nu se pot impune reamintirei obștești: viața fără fapte pentru neam și lege, fără iubirea deaproapelui, e ca fumul ce-l absoarbe aerul: rămâne fără urmă.

Faptele omenești, creștinești și românești, ne dau inscripția de aur și pre cruci de lemn. Din faptele neperitoare ale scumpulor noștri Decedați, transpiră vecinic viața...

Avem dar datorie
Să punem pe-a lor glie,
Pentru a lor mărire,
Dovezi vii de iubire;
Ear ca recunoștință,
A noastră umilință!

Distinșii conferențieri ne-au înfățișat în culori vii figurile sărbătoritorilor, a căror memorie ne-a astrins earăși la un loc, după atita veac de vreme, decind n'am mai avut prilejul să ne întilnim.

Hațeganu s'a zmulș din mizeria țărănească, dar și ajuns cel dintii între cei puținii aleși, a fost democrat, a ținut și praznic. Manguica par'că-l văd în jățul din biserică, cu paltonul în umeri, cum vocifera și cu parohianii cei mai de rind; nu se ținea măros. Maniu ne învăța „Romana” și ne găzduia la masa-i ospitală. Novac își apleca capul, intrind prin colibilele ogășenilor și forvizenilor ca să le ajute, să-i scoată din nevoi. Frumoase obiceiuri; toate s'au distrus. Lumea s'a lungit. Acum fiecare trăește pentru sine. Nu mai e prilaz nici între vecini. Cui îi merge bine, nu mai vrea să știe de alți muritori. Îngîmfare pe toată linia!

Eată ce-a fost remas nespuse în această zi mare a — Orăvițenilor...

Sociologia modernă învață, că conglăsierea deplină a egoismului și altruismului ne garantează existența și propășirea, și că egoismul se privește de un corectiv trebuitor al altruismului!

E de nețăgăduit, că în viața socială egoismul s'a dovedit de o pîrghie puternică, care ne-a adus folease. Fără egoism lumea demult s'ar fi pustii. Omul urmîndu-și egoismul, face mari servicii altora. „Orce acțiune a omului, în știință și în artă, își găsește motivul în prelungirea și nobilitarea genului său; dacă vrem, și asta îl putem numi: egoism” (Földes, Economia națională). Dăruirile „marinimoase”, ajutorarea săracilor, pomenile, chiar și iubirea, toate rezidă în egoism!

Dar egoismul unilateral, ce vestește „bellum omnium contra omnes”, e totațit de păgubitor, pecit de folositor e altruismul cel adevărat. În cele din urmă și egoismul și altruismul fără măsură sînt păgubitoare.

Un învățat împarte faptele oamenilor precum urmează: 1. motive estetice, ce se referese numai la noi. 2. motive ce se referă și la noi și la alții și 3. motive ce se refer numai la alții. În orce caz rămîne cert, că egoismul în sine, fără altruism, e distrugător. Prosperarea orașelor federate germane (hanza) încă a ținut numai până atunci, până cînd singuraticile orașe își subordinau interesele tor unui interes general. În momentul, cînd fiecare oraș își cauta numai înțietatea sa proprie, s'a prăbușit și puterea „hanzei”. Aceiași împrejurare a pricinuit și căderea Vene-

Cercuri intelectuale.

Meditînd asupra stărei poporului nostru, ajungî la concluzia, că el se găsește în plină dezvoltare. Intogmai ca arborele, scăpat de o eană grea, în care seva (măzga) începe a lucra cu o putere uimitoare, pentru a produce muguri, flori și fructe. Poporul nostru, după ce a avut de înlăturat destule pedeci, ce se îngrămădiau în calea sa, a trecut de perioada desamortirei.

Manifestațiunile sale sînt multiple. — Nu trebuie să fim prea pretențioși, nici să fim nemulțumiți de ceiace vedem! În interval de 1/2 secol am făcut un salt considerabil. Acum 50 de ani nu aveam aproape nimic; astăzi avem de toate. După aptitudinile lor, fii poporului se introduc, fie pe cale culturală fie pe cale economică, în toate părțile, dar *remîind toți cu gîndul acasă*.

Pepiniera națională fiind formată, rămîne ca replantarea să se facă, pentru ca să pătrundă în masele adînci ale neamului.

Avem astăzi mai în toate centrele intelectuale, împrejurul cîte unui stindard cultural, cum sîntem bunăoară și noi cei din jurul „Progresului”.

Orcit de preocupați am fi de lupta pentru existență, simțim fiecare din noi necesitatea și a unei distracții. — Și ce distracție este mai plăcută, decit aceia la care ne putem îngriji spiritul ascultînd învățăturile și poveștele, pline de chibzuială și maturitate, pe cari le-am auzi din gura acelor, cari au mai multă cultură și experiență?

S'ar mai putea forma *cercuri intelectuale*, fără cheltuială, și în localurile școalelor, la cari, odată pe săptămînă să se ție seara conferințe, cu conținut istoric, cultural, economic etc.

Sînt sigur că aceste șezători ar fi foarte frecventate. Cunoscînd aviditatea poporului nostru pentru tot ce este frumos și plăcut, afluența ar deveni destul de mare.

Multe face poporul nostru din propria sa inițiativă. Sînt sate împrejurul Orăviței, cari prin muncă rațională au ajuns la bunăstare materială, cultivînd — pe lingă ceiace au învățat dela înaintașii lor — tot felul de legumi; o producțiune foarte bănoasă, care mai înainte era specialitatea exclusivă a unor străini, cari închirînd acele lunci, trăiau și ei și familiile lor de prin Bulgaria. Cultivarea legumelor a învățat-o acești țărani, pe apucate, dela acești străini; la ce rezultate uimitoare ar ajunge oare acest popor, dacă ar fi îmbărbătat și instruit în serile de eană prin aceste cercuri intelectuale!

Fac deci un călduros apel către intelectualii grupați în jurul „Progresului” ca să înceapă seria șezătorilor chiar la centru. Dela centru să porniască mișcarea spre sate; astfel înloc de o

ției, căderea Imperiului roman, prăbușirea împărăției arabe și slăbirea atit de repede a instituțiilor ecleziastice.

Veacurile egoistice și cele altruistice se succed mereu și în istorie; dar care va fi aducînd mai mari folease și cari au distrus mai mult, nu se poate satori cu certitudine, pentru că nicicînd n'a operat exclusiv singur nici egoismul nici altruismul (Földes Ec. naț.) E de prisos a mai perde vremea arătînd, că numai dela armonia lor aflîm progresul omenirii. Dar chiar în aceia rezidă răul, că mai mult trebuie predicat, promovat, ce și aveau de sine înțeles.

Astfel stăm, durere, cu orce adevăruri, cum arată și citatele evanghelice de mai sus.

Admirabilă e și poezia lui Schiller despre foame și dragoste cum se întregesc:

„Einstweilen, bis den Bau der Welt
Philosophie zusammenhält,
Erhält sie das Getriebe
Durch Hunger und durch Liebe“.

(Va urma).

Dăla pomană.

Dragă Iliă Căprariu,
Cum îți udaș tu folariu
Cu răchie d'a dă prună;
Băutura a măi bună.
Cînd pliecaș tu dăla praznic
Cu „automobelia”-l năpraznic

viață trîndavă, monotonă, petrecută-mai mult prin birturi, s'ar naște o animație, care ar găsi repede imitatori și în alte părți.

La lucru dar!

(București)

Ilie Bogdanu

Italianii sînt frații noștri de sînge.

Noi conservăm îngeneral portul roman. Așa cămașa lungă încinsă pela briu, opincile cu curele; sumanul Ardelenilor, toate aceste părți ale portului sînt mai mult orî mai puțin romane. Așa stăm și cu portul femeilor, poate ceva mai alterat. Femeia noastră își țese haina în răsboi, ea singură și-o coasă și o împodobește; pănăcînd Italianca toate le cumpără gata. Cauza la schimbarea portului poate fi decit *contactul* cu popoarele vecine, cu cari a trăit împreună. Deaică vine că poporul nostru totdeauna a privit cu suspect la nădragii Neamțului. Bănățenii o știu bine; pănăcînd fărtații noștri de pe cîmpie, și mai ales cei de dincolo de Dunăre, în „cizma” națională poartă mereu nădragul negru al Nemților.

2. Tocmai așa s'a întimplat și cu limbele noastre. Pănăcînd limba noastră e grea de vorbe slave, grecești și ungurești (puține), cea italiană e pestrîță de vorbe grecești, nemțești, arabești... (puține) după cum au trăit mai mult sau mai puțin strîns cu unul și cu altul.

Mai adauge la astea o mulțime de cuvinte născute din împrejurările de loc și de timp, din lipsuri necunoscute, din evenimente singulare și pe deasupra *clima* și chiar *naturulul* special, nu numai al singuraticilor indivizi, ci chiar al unei masse de popor.

Dar orcite vor fi acum aceste schimbări faptul e, că chiar și cel necărturar auzind vorbind un Italian, deși nu-l va înțelege în toate, din puține fraze va recunoaște în el o rudă... un frate. Întrădevăr nu știu de ce și cum, dar ascultî cu drag vorba italiană; ai vrea oarecumva să citești de pe buzele și din ochii vorbitorului, ceiace nu pricepi din auz: pronunțarea aceia clară rotundă și sonoră a vocalelor îți sună atit de cunoscut și de prietinos la ureche; ba

Cum ce dăspărțis dă Floția
Și d'ortacu tău Mirmocia?!
O nu șci că la „Coroană”
Duminic-o fost pomană...
Am fost tot cu mic cu mare
Ca în dă dă sărbătoare.
Sara ni-o cîntat și choru,
Să nie măi alinie doru.
Ni-or cîntat mulce dă toace,
Tot cîntări pusă pră noace.
O grămadă dă chorișci,
Baș ca mieșce răzărvișci.
Unii chiociau subțirie
Ca pră drum la mănăstirie;
Alți măi gros, spărios,
Cu ochii întorș pră dos.
Dar filăru-avea în mină
O ciuschie — țăujină?...
Cu-aiă îi tot hartoia,
Cînd să pusă'a cînta.
Toț aveau țădul în mină;
Să-i ascult o săptămînă...
Și dup'atita cîntare
Mă pomeni, că măi răsare
Ș'un Român orî nîamț, cie-o fost,
Și nie spunie (tot dă rost)
O povastă dă un crai;
Dăspră pauri și — mălai...
Măi la urmă un poznaș,
Cică-i și bun lăutaș,

unele expresiuni te fac să tresari, atît sînt de românești.

De-ai intra acuma toamna într'un sat italianesc și te-ai încerca să străbați prin lumea ce umple străzile și printre baieții lăr-muitori, vei fi atins și surprins la tot pașul de expresiuni ca astea: „Buona sera“: (bună sara); buoana notte: (noapte bună). Vei auzi la dreapta o mamă strigîndu-și băețul: „Pietro, vieni à casa. (Petre vină acasă); pe alta la stînga: „Vittorio mio, che fai tu alla fontana?“ (V. meu, ce faci tu la fîntînă?).

Ear pe băeții, aprinși în jocul lor, chemîndu-se și animîndu-se: Olă, venite tutti giuocare, che aspettate tanto. (Măi, veniți toți să ne jucăm, ce așteptați atîta). Ori: „Chiamate anche il mio cane con voi, poi legatelo al prugno“. (Chemați încă și cîinele meu cu voi, apoi legați-l de prun) etc.

(Roma).

Victor Birlea

(Va urma)

IGIENA.

— Despre locuință. —

de

Dr. Gheorghe Crăiniceanu.

În Dobrogea satul românesc se cunoaște de departe și se poate deosebi de cel tătaresc (tătarii sînt țiganii turcilor), căci toate satele creștine au o mulțime de arbori; iar în cele tătărăști. dacă sînt arbori la casă, se poate ști că a locuit sau locuiește încă un turc, sau mai ales un creștin, Emigrarea tătarilor din plasa Mangalia a fost colosală și a ramas în urma lor multă peatră de la îngrădirea curților și ariilor. Această peatră ar ajunge pentru construirea tuturor caselor Românilor stabiliți aci. Tătarul construiește șubred locuințe mizerabile și mici. Aliniere bună și strade largi au satele germanești lipovene. Români, Turci, Nemți, și Găgăuții au cam pretutindeni case bunișoare. Casele muzulmane au un aer umed, fiind lipsite de lumină și de vînturare. Acoperișul aci e în mare parte cu stuf, var cu olane (țigle). Zidurile sînt de nuele, de peatră ori de un fel de cărămizi de pămînt nears, sau de pămînt amestecat cu pae ori cu băligar. În sobă (cuptor) ard tezie. În casă este curat, pat curat și cu așternut confortabil; dar în casele tătărăști și chiar în casele multor Români și Bulgari, stabiliți aci din vechime, nu se găsesc paturi; ei dorm pe rogojină așternute pe jos, sau cel mult pe lingă păreți au un fel de pat făcut din pămînt bătut, înalt ca de 50.c. m. și lat de un metru.

Nie tot spunie — „dă Speranță“ —
Vr'unu, care-i „bun dă clianță“,
Și cînd să răsta măi tarie,
Tot în era cu mirarie,
Că dăcie să tot sfăgeșcie
Cu Români țigăneșcie...
Îi dăstul că măi pră urmă
Noi nie rigem — iel n'o curmă...
Cînd gătă d'a nie măi spunie,
Își făcu o 'nchinăciunie.
Ș'atunci toț din pămîl băciâu;
Nu știu dăcie tot strigau
Bivait! ca la chinieșie.
Hm, și domni fac prostie.

Cizu-tu „înteligenț“,
Mărunțal pr'întră ștugenț,
Și iel era mare 'n gură;
Par'că-era dzău făcătura — —
M'am crucit, m'am minunat
Cită lumie s'o-adunat!

Apoi s'or pus toț la gîoc.
Unii să 'nvirceau în loc;
Alți săriau dă gîngia
Că-s niemț d'ai cu tărăra.
Gloaciele, cari nu giucau,
Prin biert să tot spătiriau;
(Ca năloaga dăla moară),
Cu butfare subsuoară.
Tot cecicau ca 'n pascălie,
Cu gîndu la — răspincie...

Ghiță Mirmocia

Despre casele din Dobrogea scrie Berger că par a se contopi cu pămîntul, deoarece multe din ele sînt înfipte în pămînt pînă la streșină, care este de paie; aceste bordeie se datoresc despotismului și rezboaelor, cari împedecau zidirea locuințelor costișitoare. Casele Tătarilor nu sînt ca ale Românilor sau ca ale Nemților, de pămînt, ci de peatră și te surprinde curățenia lor interioară. Pardoseala de pămînt e curată și albă ca făina; pe ea este o rogojină de se culcă toți. Românul sărac n'are paturi, ci se culcă ca și Rutenii și Slovaci pe tavanul cuptorului. Fumul din casă te astupă, deoarece n'au coșuri. În unele sate nu este fir de plantație, deci ard băligar presat. Casele Germanilor se deosebesc de ale Românilor prin aceia, că sînt văruiate, dar să nu te aștepti la ele ca la niște case de ale Șvabilor, Sașilor transilvaneni sau Nemților de Zips; și Nemții de aci ar putea să-și ia exemplu de gingășie (curățenie) dela Tătari, cari stau pe o treaptă de cultură mult mai înalată. Elena Sevastos descrie și modul cum se zidesc în Dobrogea casele de ceamur, și admiră cum ies păreții drepti ca lumindrea; spune apoi că în partea cîmpeană a Dobrogei, unde nu sînt păduri, focul se face cu tezie. Casele, zice, că sînt foarte sănătoase.

În Ardeal, cum scria și Frâncu (1888) satele de prin văile întrelăstate de munți sînt foarte întinse, ear casele atît de împrăștiate, încît ține cîte două ore și mai bine dela o grupă la alta, și pentru a ocoli satul, adeseori se cere cîte două și trei zile întregi și lungi de vară.

Pe la Alba-Iulia casele, pecit numai permite poziția locului, sînt la rînd, puse pe pivniți și construite din nuele sau din birne, muruite și văruiate pe dinăuntru și pe dinafară și acoperite cu paie. Fiecare casă are grădină cu pomi, grădiniță cu legumi și cu flori și cîteo curte mare în care se găsesc edificiile economice. De obicei casele se compun din două odăi cu cîte o tindă la mijloc, în care e și cuptorul pentru pine. Una din odăi, care e pentru primiri, e spațioasă, cu ferestre luminoase și e foarte curată. Lingă ușa e ecamnița de olane verzi sau cu lespezi de peatră, așezate pe o vatră cu trei picioare și cu buduroi, adecă spaț între camnița și părete, unde șad copiii pe vatră. În fund e masa, la stînga patul din scinduri, acoperit cu cîte 3-6 covoare, deasupra perinii umplute cu fulgi. Între pat și masă sînt așezate, la părete, cîte două și mai multe lăzi de firg, ear pe după masă și dealungul păretelui, spre ușa, sînt lăviți simple sau înfundate. Deasupra lăviților sînt cuierele, pe cari atîrnă cînceile (cânițe), obicinuite numai la Români. Pe după polițele cuierelor sînt înșirate blidele și țierele de cusotor, porcelan sau de pămînt. Pe deasupra cuierelor sînt culmele înșirate pe rude, cari se compun din ștergare; între cufer și lăviți atîrnă pe păreți icoane și oglinzi.

Măi la îndămînă de casă e cămara, ținută în mare rînduială și curățenie; pentru mocan însă cămara este ceiace este pentru țaran odăea de primire.

CRONICA.

Prietinul și colaboratorul nostru Ilie Bogdanu din București a petrecut cîteva zile în mijlocul nostru, luînd parte și la festivitățile Casinei rom. din localitate.

La parastasul ce s'a oficiat pentru Dr. D. Hăteganu, S. Manguica, Dr. A. Maniu și I. Novac a cîntat corul de bărbați, sub conducerea dirigentului de acum, I. Láng, liturghia artistică a maeștrului G. Dima.

Seara, la concertul bine reușit, al Reuniunii de cîntări a cîntat, mai bine decît orcînd, și d-șoara Elena Pavlovici, care are o educație muzicală superioară.

Declamarea juristului Persecă cum și a doctorului Iuga (Lugoj) a plăcut mult. Ear corul s'a purtat pestetot brav. A cîntat artistic toate trei punctele sale din program, desfășurîndu-și toate forțele în Cherovicul maeștos din liturghia lui Dima.

Petrecerea s'a încheiat cu jocul vesel, pe care noi ceștialăți îl priviam din galerie.

Joi dimineața ne-a trezit din somn dăngănitul jalnic al clopotelor, ce vestiau sfășietor

moartea unicului copilaș al negustorului Nicolae Pocreanu din localitate.

Citiți pe tăblița afișată la capul podului de lingă ocna de aur a Societății căilor ferate din Oravița română:

„Atentiune trebuintati fătó dupa pod! (se ja draku)“ — Pe cine?

La o nunță în Ciudanovița niște copilandri zburdați au aruncat dinamită între nuntașii ce treceau pe drum. Și nu-i cine să-i stuciască dela asemenea fapte?

În Gîrlîște a murit de dezinterie Maria Andreș, cea mai frumoasă nevastă din sat, fica unui agronom fruntaș, în vîrstă de 17 ani, și numai de 8 luni măritată. O jale de nedescris!

În comuna, curat germană, Elemér, lingă Becicherecul mare s'au stabilit 40 familii românești, cumpărînd acolo locuri și case. Semnălăm cu bucurie această înaintare a vedetelor neamului nostru din acele părți!

La Ticvanî a murit, de apoplexie, Maria Birou, soacra comisarului de șosele Valeriu Vranianțu.

Preoții noștri ar face bine să bage milă în țărani fără inimă, cari își bat vitele fără treabă. Maideunezi un bețiv iese dintr'un birt, și se pune cu o ciuschie pe bieții cai, cari își așteptau stăpînul, zgriburiți de frig, afară în sloată. Ear el, stăpînul cailor, amețit de beutură, a ramas nepăsător de revolta trecătorilor. — Cită tiranie!

Mișcarea parohianilor din Oravița rom. în preajma alegerii de preot, doar nu va cădea în degenerări!

Îngreunîndu-se viața, s'au ușurat și obiceiurile. Petrecerea de casă de Marți seara, a negustorului Iustin Velceanu, o semnălăm ca o raritate în aceste vremuri de selecție socială.

La festivalul Casinei noastre au mai luat parte dd. I. M. Roșu, dep. Dr. A. Novacu, Dr. Tit Malaî (Bis. albă), Ilie Bogdanu (București), adv. Proșteanu, Dr. Iuga, Dr. Grădinaru (Lugoj), Dr. V. Meșter cu doamna (Sasca) și mulți preoți, inv. etc. din jur. Deputatul nostru Coriolan Brediceanu, Colonel Alex. Lupu (Viena), Iuliu Novac (Bozovici) și-au semnalat atașarea prin epistole și telegrame.

Protopopul Verșetului Traian Oprea a petrecut săptămîna asta o zi între noi.

„Oraviczaer Wochenblatt“ arată motivul greutăților tehnice, din cari n'a putut să apară în două rînduri.

Colaboratorul nostru, Dr. M. Vladimirescu, ne semnaleză ubicația sa din Cernăuț unde a plecat spre a-și întregi studiul teologic.

E din cale afară păgubitor pentru creșterea băeților, cînd învățătorul primește mită din mina școlarilor.

Inscripțiile noui pe școale, fiind impuse de lege, nu suferă împotriviri.

Poșta Redacțiunii.

Dr. I. G. Bpesta. Se va publica. Discret: eu. T. R. Slatina. Cerem răgaz. Sîntem 29 colaboratori.

Dr. D. Lugoj. „Ba-i așa“, cum vom vedea. Urmează epistoala.

Ciacia Simu —!

Ecica. Răspuns!

Ploiești. V. L. urmează.

I. Bănățeanu. Incurînd.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

Anunț!

 Sub conducerea direcțiunii institutului

„PLUGARUL“

societate pe acții în Cacova,
s'a înființat

**O însoțire ocazională reciprocă
pentru asigurarea vitelor.**

Membru al acestei însoțiri, conform statutelor, poate fi oricare proprietar de vite.

Spre asigurare se primesc deocamdată cai și tot soiul de animale cornute; mai târziu vor fi primite și animalele mai mici, oi, porci, etc. Scopul însoțirii este: **ajuturarea reciprocă a membrilor între sine în caz de înbolnăvire, de nenorocire a vitelor.** Despăgubire se dă și în caz de boală epidemică!

Contribuirea membrului e următoarea:

a) Tacsă de înscriere, odată pentru totdeauna 3 coroane; din această sumă se plătesc timbrele, libelul de membru, tipărituri etc.

b) **O cauțiune** dela 1-5 cuote (cuota de 100 cor.) 5 cor.; dela 5 cuote în sus, după fiecare cuotă $1\frac{1}{2}\%$. Această sumă e proprietatea membrului respectiv, și în caz de repășire o capătă îndărăt, detrăgându-i-se suma de despăgubire pentru pagubele întâmplăte până aci. Ea servește ca vadiu, și totodată în ea se anticipează suma de despăgubire, avînd membrii datorința de a o întregi din timp în timp la provocarea direcțiunei.

Toți membrii au pentru animale medicină grătită, cum și doctor veterinar, materie de oltoit și toate spesele obveninde sînt pentru membri grătuite.

Cacova, la 28. August 1907.

Direcțiunea „Plugarul“.